

မြန်မာနိုင်ငံ ။ မှားယွင်းစွာ ထိန်းသိမ်းခံထားရသော ကချင်ခရစ်ယာန် ခေါင်းဆောင်များကို လွှတ်ပေးရန်
ဇူလိုင် ၂၆ တွင် တရားရုံးက အမှုကို ကြားနာမည် ဖြစ်သည်

(ရန်ကုန်၊ ဇူလိုင် ၂၅၊ ၂၀၁၇)။ ။ မြန်မာအစိုးရအနေနှင့် ၂၀၁၆ ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလ ၂၄ ရက် ကတည်းက မတရား ဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းခံထားရသော ကချင်တိုင်းရင်းသား နှစ်ခြင်းခရစ်ယာန် ဘာသာရေး ခေါင်းဆောင်နှစ်ဦးကို မြင်းချက်မရှိ ချက်ချင်း လွှတ်ပေးသင့်သည်ဟု Fortify Rights နှင့် Human Rights Watch က ယနေ့ ပြောကြားလိုက်သည်။ လန်ဂျက်ဂမ်ဆိုင်နှင့် ဒမ်ဒေါ့နောင်လတ်တို့သည် ၂၀၁၆ ခုနှစ်နှောင်းပိုင်းက မြန်မာ့တပ်မတော်၏လေကြောင်း တိုက်ခိုက်မှုများကြောင့် ဆိုးရွားစွာ ထိခိုက်ပျက်စီးခဲ့သည်ဟု စွပ်စွဲထားသည့် ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းရှိ ကက်သလစ် ဘုရားကျောင်းတစ်ကျောင်းအကြောင်းကို အစီရင်ခံရေးသားခဲ့သည့် သတင်းစာဆရာများကို လမ်းညွှန်ပြသပေးခဲ့မှုဖြင့် ရာဇဝတ်မှုဆိုင်ရာ စွဲချက်များကို ရင်ဆိုင်နေကြရသည်။

ဇူလိုင် ၂၆ တွင် လားရှိုးမြို့နယ် တရားရုံးက ဒမ်ဒေါ့နောင်လတ် နှင့် လန်ဂျက်ဂမ်ဆိုင်တို့ အမှုကို ကြားနာလိမ့်မည်ဟု မျှော်လင့်ထားသည်။ ထိုစွဲချက်များအရ အပြစ်ရှိကြောင်း တွေ့ရှိပါက ထိုသူနှစ်ဦးသည် ထောင်ဒဏ် ၈ နှစ်နှင့် ၆ နှစ် အသီးသီး ကျခံရဖွယ်ရှိသည်။

“ကချင်ပြည်နယ်ရှိ အရပ်သားထုကို ခြိမ်းခြောက်ဖိနှိပ်ရန် စစ်တပ်က အပြင်းအထန် ကြိုးစားနေသည်” ဟု Fortify Rights ၏ အမှုဆောင် ဒါရိုက်တာချုပ် မက်သရူးစမစ်က ပြောကြားလိုက်သည်။ “ဤအဖြစ်သည် မြန်မာအာဏာပိုင်များ၏ စစ်တပ်က ပြုလုပ်သောအမှားများကို ဖော်ထုတ်သူများအပေါ် ပစ်မှတ်ထားခြင်းဆိုင်ရာ နောက်ထပ် အမှုတစ်ခုပင် ဖြစ်သော်လည်း နောက်ကြောင်းပြန်လှည့်ရန် နောက်မကျသေးပေ။ တရားရုံးအနေနှင့် ဤစွဲဆိုချက်များကို ချက်ချင်း ရုတ်သိမ်းပြီး အမျိုးသားနှစ်ဦးလုံးကို လွှတ်ပေးသင့်သည်။”

ဧရာဝတီက မြန်မာစစ်တပ်၏ လေကြောင်းတိုက်ခိုက်မှုများကြောင့် ပျက်စီးရသည်ဟု ယူဆရသည့် မုန်းကိုရှိ စိန့်ဖရန်စစ် ဇာဗီယာ ကက်သလစ် ဘုရားကျောင်း၏ ဓာတ်ပုံများကို ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေပြီး တစ်ရက်အကြာတွင် မြန်မာစစ်တပ်သည် ကချင်နှစ်ခြင်းရိုးရာ (KBC) တွင် လက်ထောက်ဘုန်းတော်ကြီးတာဝန် ထမ်းဆောင်နေသည့် အသက် ၆၇ နှစ်အရွယ်ရှိ ဒမ်ဒေါ့နောင်လတ်နှင့် အသက် ၃၅ နှစ်အရွယ်ရှိ KBC လူငယ်ခေါင်းဆောင် လန်ဂျက်ဂမ်ဆုန် တို့ကို ဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းခဲ့သည်။ ဒီဇင်ဘာအစောပိုင်းက ထိုသူနှစ်ဦးသည် ရှမ်းပြည်နယ်၊ မူဆယ်မြို့နယ်ရှိ ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားခဲ့သည့်နေရာများရှိ ဘုရားကျောင်းနှင့် အခြားသော အရပ်သား အဆောက်အအုံများ၏ ပျက်စီးမှုကိုမှတ်တမ်းတင်ခဲ့သည့် သတင်းစာဆရာများကို လမ်းညွှန် ပြသပေးခဲ့သည်။ ကချင်သတင်းအုပ်စုက ၂၀၁၆ ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာ ၁၅ တွင် ထုတ်ဝေသော ဆောင်းပါးတွင်ပျက်စီးနေသော ထိုဘုရားကျောင်း၏ ဓာတ်ပုံကို ဦးစွာဖော်ပြခဲ့သည်။ စစ်တပ်က ၎င်းတို့အနေနှင့်ထိုဘုရားကျောင်းအား ထိခိုက်ပျက်စီး စေခဲ့ကြောင်းကို ငြင်းဆိုထားပြီး ပျက်စီးမှုကို သူပုန်များကြောင့်ဖြစ်သည်ဟု အပြစ်တင်ခဲ့သည်။

မြန်မာစစ်တပ်သည် ထိုအမျိုးသားနှစ်ဦးကို ရှမ်းပြည်မြောက်ပိုင်း၊ နမ့်ပါခမြို့နယ်ရှိ ကလယ (၁၂၃) အခြေစိုက် စစ်တပ်တွင် ရက်သတ္တပတ် အနည်းငယ်ကြာ စစ်ဆေးမေးမြန်းခဲ့သည်။ ရဲလက်သို့ မအပ်မီ ဒမ်ဒေါ့နောင်လတ်နှင့် လန်ဂျက်ဂမ်ဆုန် နှစ်ဦးစလုံးသည် တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင် တပ်ဖွဲ့တစ်ခု ဖြစ်သည့် ကချင်လွတ်မြောက်ရေးစစ်တပ် (KIA) ကို ထောက်ခံပါသည်ဟူသော ထွက်ဆိုချက်များကို လက်မှတ် ရေးထိုးခဲ့ရသည်။ အဓမ္မနည်းလမ်းဖြင့် ရရှိနိုင်ခြေရှိသော ဤ“ဝန်ခံချက်”ကို အခြေခံပြီး ဖေဖော်ဝါရီလ (၇) ရက်နေ့တွင် မူဆယ်မြို့နယ်ရှိ မြို့မရဲအရာရှိချုပ်ဖြစ်သည့် အေးမြင့်က ထိုအမျိုးသားနှစ်ဦးစလုံးကို တရားမဝင်အသင်းများနှင့် ဆက်သွယ်သည့် ဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၇(၁) ကို ကျူးလွန်မှုဖြင့် တရားစွဲခဲ့သည်။ ထို့ပြင် လိုင်စင်မဲ့ မော်တော်ဆိုင်ကယ်များ ပိုင်ဆိုင်သောကြောင့် ၂၀၁၂ သွင်းကုန်နှင့် ပို့ကုန်ဆိုင်ရာ ဥပဒေ ပုဒ်မ ၈ ဖြင့် ထိုသူတို့ကို တရားစွဲခဲ့သေးသည်။

မတ် ၂၀ တွင် မြို့မရဲသည် ထိုသူနှစ်ဦးကို အသရေဖျက်မှုဆိုင်ရာ ရာဇဝတ်မှုစွဲချက်များဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံ ပြစ်မှုများဆိုင်ရာ ကိုဥပဒေ ပုဒ်မ ၅၀၀ ဖြင့် ထပ်မံ အမှုဖွင့်ခဲ့သည်။ ထိုစွဲချက်မှာ ဒီဇင်ဘာ ၁ ရက်နေ့၌ Voice of America နှင့် ပြုလုပ်ခဲ့သော

လူတွေ့မေးမြန်းခြင်းတွင် မြန်မာစစ်တပ်က လက်နက်ကိုင် တပ်ဖွဲ့များနှင့် တိုက်ခိုက်ရာတွင် အရပ်သားပစ်မှတ်များကို ဖုံးကြဲတိုက်ခိုက်ခဲ့သည်ဟု အခိုင်အမာ ပြောဆိုချက်အပေါ်တွင် အခြေခံခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။

ဤစွဲချက်များသည် လွတ်လပ်စွာ ပြောဆိုခွင့်နှင့် လွတ်လပ်စွာ အသင်းအဖွဲ့ ဖွဲ့စည်းပိုင်ခွင့်တို့ကို ချိုးဖောက်နေသည်ဟု Fortify Rights နှင့် Human Rights Watch က ပြောကြားလိုက်သည်။ ဒမ်ဒေါ့နော်လတ်နှင့် လန်ဂျောဂမ်ဆုန်တို့သည် တရားမဝင်အသင်းများနှင့် ဆက်သွယ်သည့် ဥပဒေပုဒ်မအရ ပြစ်မှုထင်ရှားပါက တစ်ဦးလျှင် ထောင်ဒဏ် ၃ နှစ်ထိ ကျခံနိုင်ရဖွယ်ရှိပြီး ၂၀၁၂ သွင်းကုန်နှင့် ပို့ကုန်ဆိုင်ရာ ဥပဒေအရ ပြစ်မှုထင်ရှားပါက ထောင်ဒဏ် ၃ နှစ်ထိ ကျခံနိုင်ရဖွယ်ရှိသည်။ ဒမ်ဒေါ့နော်လတ်သည် မြန်မာနိုင်ငံ ပြစ်မှုများ ဆိုင်ရာ ကိုဥပဒေ ပုဒ်မ ၅၀၀ အရ ပြစ်မှုထင်ရှားပါက ထောင်ဒဏ် ၂ နှစ် ထပ်တိုးကျခံနိုင်ရဖွယ် ရှိသည်။

“ရှင်းရှင်းပြောရမယ်ဆိုရင် ဒီလူတွေကို ပစ်မှတ်ထားနေခြင်းဟာ သူတို့တွေအနေနဲ့ မြန်မာစစ်တပ်ရဲ့ စစ်ပွဲအတွင်း အခွင့်အရေးများချိုးဖောက်မှုတွေကို သိမြင်လာစေရန် ပြောရဲခဲ့လို့ဖြစ်တယ်” ဟု Human Rights Watch ၏ အာရှဆိုင်ရာ ဒုဒါရိုက်တာဖြစ်သူ Phil Robertson က ပြောကြားခဲ့သည်။ စစ်ပွဲ၏ ကြောက်မက်ဖွယ်ရာများကို အဆုံးသတ်ရာတွင် ပြစ်မှုကျူးလွန်မှုများဆိုင်ရာ စွပ်စွဲချက်များနှင့် သက်ဆိုင်သော သတင်းအချက်အလက်များသည် ပြည်သူတို့ထံ ရောက်ရှိရန် လိုအပ်သည်။ ထိုအမျိုးသားနှစ်ဦးကို တရားစွဲခြင်းအားဖြင့် မြန်မာအစိုးရသည် မြန်မာပြည်တွင်းသာမက တစ်ကမ္ဘာလုံးကိုပါ မှားယွင်းသော သတင်းစကား ပေးလိုက်ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

ထို့ပြင် မြန်မာအာဏာပိုင်များသည် မကြာသေးမီက အခြားကချင်တိုင်းရင်းသား အနည်းငယ်ကိုလည်း ၎င်းတို့၏ ငြိမ်းချမ်းစွာ စုဝေးနိုင်ခွင့် နှင့် ဘာသာရေး လွတ်လပ်ခွင့် တို့ကို ချိုးဖောက်ပြီး တရားစွဲဆို အပြစ်ရှိကြောင်း အမိန့်ချခဲ့သည်။ ဇူလိုင် ၁၈ တွင် ဖားကန့်မြို့နယ် တရားရုံးက လမ်အောင်လတောင် ၅၃ နှစ်နှင့် လတင်စော်ဘောမံ ၆၅ နှစ်တို့ကို ၂၀၁၆ ငြိမ်းချမ်းစွာ စုဝေးခြင်းနှင့် ငြိမ်းချမ်းစွာ စီတန်းလှည့်လည်ခြင်းဆိုင်ရာ ဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၉ အရ ကချင်ပြည်နယ်ရှိ အသစ်တစ်ဖန် လက်နက်ကိုင် တိုက်ပွဲများ ဖြစ်ပွားခြင်း ၆ နှစ်ပြည့် အထိမ်းအမှတ် အနေနှင့် စုပေါင်းဝတ်ပြုခြင်း ပြုလုပ်ရာတွင် ရဲချုပ်ကို တိုက်ရိုက် အကြောင်းကြားရန် ပျက်ကွက်ခဲ့ခြင်းအတွက် တရားစွဲဆိုပြီး အပြစ်ရှိကြောင်း အမိန့်ချခဲ့သည်။ တရားရုံးက ၎င်းတို့ကို တစ်ဦးလျှင် သုံးသောင်းကျပ် (၂၂ အမေရိကန်ဒေါ်လာ) စီ ဒဏ်ငွေ ပေးဆောင်စေခဲ့သည်။ အလားတူပင် ဇွန် ၁၂ တွင် ဇော်လတ် ၄၁နှစ်၊ ခွန်စိုင်း ၆၈ နှစ် နှင့် ဂမ်အောင် ၄၃ နှစ်တို့ကို မြစ်ကြီးနားမြို့နယ် တရားရုံးက ထိုကဲ့သို့သော စွဲချက်ဖြင့် အပြစ်ရှိကြောင်း အမိန့်ချပြီး တစ်ဦးလျှင် ဒဏ်ငွေ သုံးသောင်းကျပ် (၂၂ အမေရိကန်ဒေါ်လာ) စီ ပေးဆောင်စေခဲ့သည်။

အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်က ဦးဆောင်သော မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရအနေနှင့် တစ်ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ လူ့အခွင့်အရေးများ ကြေညာချက်တွင် ပါဝင်သည့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ လူ့အခွင့်အရေး စံညွှန်းများနှင့် အညီဖြစ်စေရန် ၎င်း၏ ဥပဒေများကို ချက်ချင်း ပြင်ဆင်သင့်သည်။ ဒေသဆိုင်ရာ အာဏာပိုင်များအနေနှင့်လည်း အခြေခံ အခွင့်အရေးများကို ငြိမ်းချမ်းစွာ ကျင့်သုံးနေသည့် တစ်သီးပုဂ္ဂလ ပုဂ္ဂိုလ်များကို စွဲဆိုထားသည့် စစ်ဆေးဆဲ အမှုများကို စွဲချက်များ ရုတ်သိမ်းပေးကာ အနာဂတ်တွင် အမှုစွဲဆိုခြင်းများကို ရပ်တန့်သင့်သည်။

“တစ်ခုခုတော့ ပေးဆပ်ရလိမ့်မယ်။ စစ်တပ်က ကချင်လူမျိုးတွေရဲ့ အခွင့်အရေးတွေကို နင်းချေနေချိန်မှာ အရပ်သား အစိုးရက ဘာမှမလုပ်ဘဲ ရပ်ကြည့်နေတယ်” ဟု မက်သရူးစမစ်က ပြောကြားလိုက်သည်။ “အရပ်သားအာဏာပိုင်နှင့် စစ်တပ်အာဏာပိုင်များသည် ဝေဖန်ထောက်ပြခြင်းကို လက်ခံရန် သင်ယူကာ အခြေခံ အခွင့်အရေးများကို ကာကွယ်ပြီး စစ်တပ်၏ ရာဇဝတ်မှုများကို အရေးမယူခြင်းအား ရပ်တန့်ရေး အလေးအနက်ထားရန် လိုအပ်သည်။”

နောက်ခံအကြောင်းအရာ

ဇွန် ၂၀၁၁ တွင် ကချင်ပြည်နယ်၌ မြန်မာစစ်တပ်နှင့် ကချင်လွတ်မြောက်ရေးတပ်တို့အကြား ပြည်တွင်းစစ် ပြန်လည် စတင်ပြီးနောက်တွင် ရှမ်းပြည်မြောက်ပိုင်းသို့ ပြန်နွဲ့သွားခဲ့သည်။ ၂၀၁၆ တွင် ထိုဒေသများ၌ တိုက်ခိုက်မှုများ ပိုမိုတိုးပွားလာခဲ့သည်။ မင်းမဲ့စရိုက်ဆန်စွာ သတ်ဖြတ်မှုများ၊ ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်မှုများ၊ အဓမ္မ ခိုင်းစေမှုများ၊ အဓမ္မကျင့်မှုများနှင့်

အခြားသော လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ အကြမ်းဖက်မှုများ၊ မတရား ဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းခြင်း၊ အရပ်သားများနှင့် အရပ်ဘက်ဆိုင်ရာ အရာဝတ္ထုများကို တိုက်ခိုက်ခြင်းနှင့် ပစ္စည်းများ လုယက်ခြင်းတို့ကို မြန်မာ့တပ်မတော်သည် ကချင်ပြည်နယ်နှင့် ရှမ်းပြည်နယ်တို့တွင် ၂၀၁၁ ကတည်းက ကျူးလွန်လာခဲ့သည်ကို Fortify Rights၊ Human Rights Watch နှင့် လူထုအခြေပြု အဖွဲ့အစည်း အတော်များများက မှတ်တမ်းတင်ထားကြသည်။ ကချင်လွတ်မြောက်ရေးတပ်သည် ကလေးစစ်သားများ အသုံးပြုခြင်းနှင့် မြန်မာစစ်တပ်ကို တိုက်ခိုက်သော မြေမြှုပ်ခိုင်းများ အသုံးပြုရာတွင် ပါဝင်ပတ်သက်နေသည်။

မြန်မာအာဏာပိုင်များကလည်း လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှုဆိုင်ရာ အကူအညီပေးသည့် အဖွဲ့အစည်းများနှင့် လူ့အခွင့်အရေး စောင့်ကြည့်သူများကို ကချင်ပြည်နယ်နှင့် ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းတို့တွင် လွတ်လပ်စွာ အလုပ်လုပ်ကိုင်ခွင့်ကို ဆက်လက် ကန့်သတ်ထားရာ ရှောင်ရှား၍ရနိုင်သော အစားအစာ ပြတ်လတ်မှုများ၊ ကျန်းမာရေး စောင့်ရှောက်မှု မရရှိခြင်းများနှင့် အခြားသော လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှုဆိုင်ရာ အထောက်အပံ့များကို ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်နေရသော လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းများမှ မရရှိသည့် အကျိုးဆက်များ ဖြစ်ပေါ်စေသည်။ ဒီဇင်ဘာ ၂၃၊ ၂၀၁၆ တွင် ရော့တီ၌ ဖော်ပြခဲ့သည့် မုန်းကိုတွင် စစ်တပ်က ပြုလုပ်ခဲ့သည့် လေကြောင်းတိုက်ခိုက်မှု များအကြောင်း ရေးသားခဲ့သည့် သတင်းစာဆရာ လဝီဝမ် ကိုလည်း ရှမ်းပြည်နယ်၊ နမ့်ဆန်မြို့နယ်ရှိ အခြား သတင်းစာဆရာများနှင့်အတူ ဇွန် ၂၆ တွင် ဖမ်းဆီးပြီးနောက် ယခုအခါ ထိန်းသိမ်းထားပြီး တရားမဝင် အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ဆက်သွယ်ခြင်းဆိုင်ရာ ဥပဒေအရ တရားရင်ဆိုင်နေရသည်။

ထပ်မံသိလိုသည်များရှိပါက အောက်ပါတာဝန်ရှိသူများထံ ဆက်သွယ်မေးမြန်းနိုင်ပါသည်။

Phil Robertson, Deputy Asia Director, Human Rights Watch, Deputy Asia Director, Human Rights Watch, +1-917-378-4097, email: RobertP@hrw.org, follow on Twitter @Reaproxy

Matthew Smith, Chief Executive Officer, Fortify Rights, +1.202.503.8032, matthew.smith@fortifyrights.org; Twitter: [@matthewsmith](https://twitter.com/matthewsmith), [@FortifyRights](https://twitter.com/FortifyRights)

David Baulk, Myanmar Human Rights Specialist, Fortify Rights, +95.979.311.1685, david.baulk@fortifyrights.org; Twitter: [@davidbaulk](https://twitter.com/davidbaulk), [@FortifyRights](https://twitter.com/FortifyRights)